

Brno neznámé a nově poznávané

Výtvarná kultura Brna I/2

Foto: byt manželů Herdanových na ul. Hlinky

Možnosti „objevů“ při zkoumání historie Brna

Nová zjištění

- Archeologické výzkumy
- Stavebně-historické průzkumy
- Restaurátorská zjištění
- Další zdroje informací

Nová témata

- Město tří kultur: české, německé a židovské
- Opomíjené památky: vilová architektura, industriál, podzemí, výtvarná díla na sídlištích...
- Zaniklé Brno (edice *Zmizelá Morava*, 3 svazky o Brně)
- Podrobný výzkum historie města: *Dějiny Brna*, díl 1-7 (dosud chybí díly 3 a 5)

Nové prezentace

- Široký tematický rejstřík prezentací TIC Brno, BAM – Brněnský architektonický manuál
- Zpřístupnění vil (dosud 4, chystá se 5.), prostor podzemí atd.
- Mimořádné prezentace: Noc kostelů, Noc muzeí, Den architektury, festival Open House Brno atd.

<https://openhousebrno.cz/>

Nová zjištění (1)

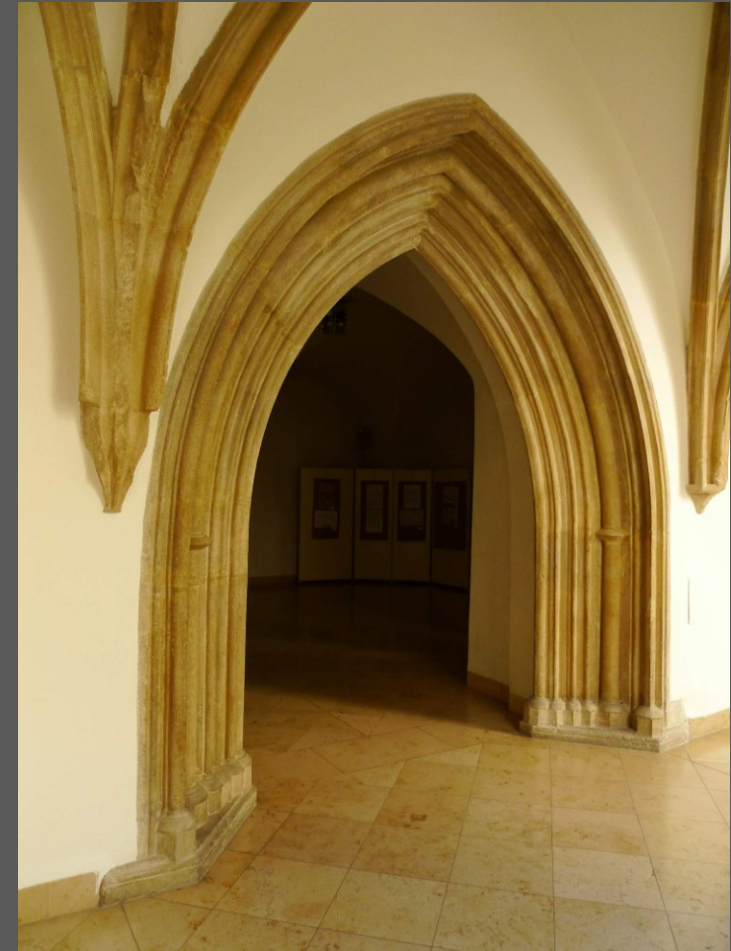
Nález rotundy na ul. Vídeňská v r. 2012: negativní otisk zdiva, obklopena pohřebištěm – více než 300 hrobů z 2. pol. 11. stol., tvar rotundy je patrný v průhledu podlahy ve vinotéce Rockwine

Nová zjištění (2)

Portál minoritského kláštera, odkryt v rámci stavebně-historického průzkumu kapitulní síně r. 1998, pochází patrně ze 70.-80. let 13. stol. (po požáru kláštera r. 1262), nebo až z počátku 14. stol.

Nová zjištění (3)

Obraz Nalezení sv. Kříže na hlavním oltáři kapucínského kostela, malíř Joachim von Sandrart, 1655, restaurátor Igor Fogaš, 2016, historik umění Štěpán Vácha – za donátora obrazu považuje Valeriána Magnise

Nová zjištění (3a)

Fresková výmalba sálu městské rady na Nové radnici (původně místnost soudního tribunálu Zemského domu), malíř František Ignác Řehoř Eckstein, cca 1728-29, odkryta a restaurována 2019-21

Nová zjištění

(4)

Cenné interiéry

- Sieglův dům, Stará ul., interiér z r. 1910, arch. Bohumír Čermák (převzato z knihy *Vídeňská secese a moderna 1900-1925*, Brno 2004, článek Miroslava Ambroze)
- Hlinky 46: funkcionalistický byt Richarda Herdana a jeho ženy z r. 1934, arch. Emmerich Horvát (zveřejnil Michal Doležel r. 2020)

Další snímek – ul. Hlinky : Dům A. Blocha, 1916-19 (viz týž článek M. Ambroze);
Osvaldův dům, arch. Vladimír Fischer, 1926

742

743

746

744

745

747

Nová zjištění (4a)

Luma von Flesch-Brunningen, Pomazání čarodějnice, 1899, obraz zakoupen na aukci r. 2017, původně ve stálé galerii moravských umělců v Jubilejním domě umělců (DUMB), zmizel r. 1945, nyní v Západočeské galerii v Plzni

Autoportrét této brněnské malířky působící v Mnichově

Město tří kultur a jeho memorie

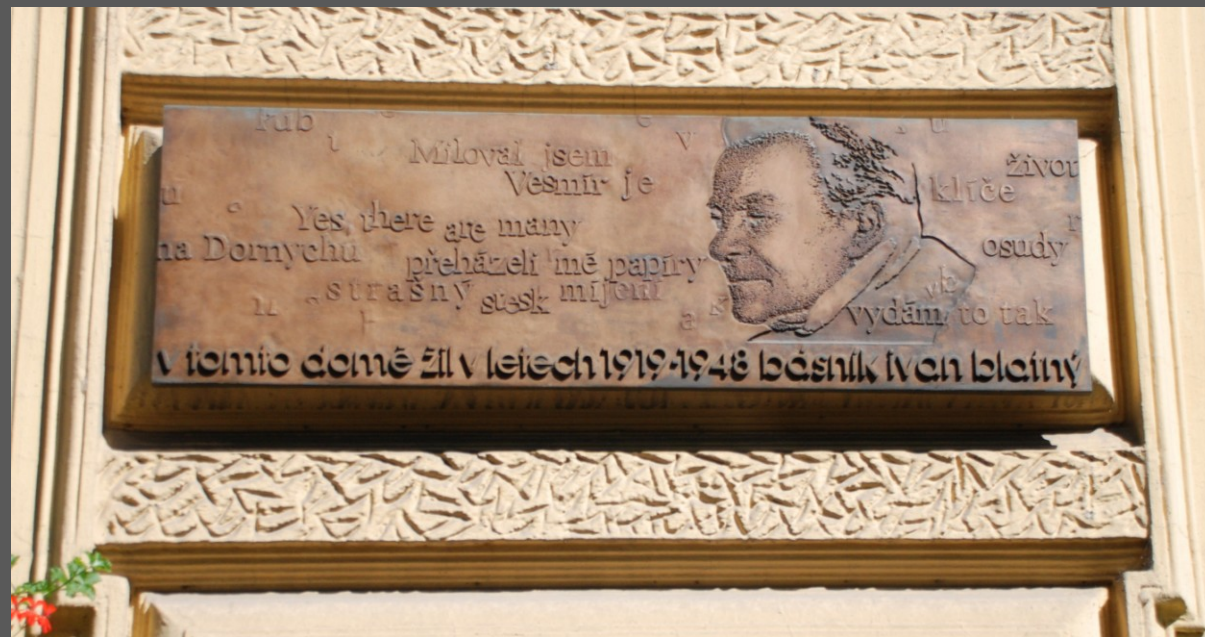
- Německá kultura v Brně: pamětní desky Kurta Gödela, Guida Glücka, hmotová rekonstrukce Německého domu na Moravském nám. (*foto*), sdružení Bruna atd.
- Židovská kultura v Brně: pamětní desky H. W. Ernsta, E. W. Korngolda, E. Wiesnera, obnova židovského hřbitova v Židenicích (*další snímek*), TIC Židovské obce Brno
- Dosud opomíjená česká kultura v Brně: pamětní desky Ivana Blatného, Jana Zahradníčka, Josefa Šafaříka, Josefa Suchého aj., stéla, pomník a kašna Jana Skácela...
- „Sochy pro Brno“: W. A. Mozart, T. A. Edison, markrabě Jošt Lucemburský (alegorie Odvahy), P. Martin Středa, Adolf Loos aj.

Brněnské memorie
Milivoje Husáka

The image shows a modern interior space, likely a living area, with large floor-to-ceiling windows on the left side. The windows offer a view of a landscape with trees and a building. In the foreground, there are three green leather chairs with a distinctive slatted backrest and chrome legs. In the middle ground, there is a glass coffee table with chrome legs, surrounded by three grey leather chairs with chrome frames. To the right, there is a white table with a vase of flowers and some brochures. The overall aesthetic is clean and minimalist, characteristic of mid-century modern design.

Nová témata a prezentace: Vilová architektura – „zámký“ měšťanů

Vila Tugendhat, 1929-30, arch. Ludwig Mies van der Rohe, stavebníci Greta a Fritz Tugendhatovi, od 1994 zpřístupněna veřejnosti, Muzeum města Brna, od 2001 na seznamu UNESCO, 2010-12 rekonstrukce

Využití vily kolem r. 1960, kdy byla ve správě Dětské nemocnice, foto Miloš Budík
Současný stav

Jurkovičova vila

Vystavěna r. 1906, arch.
Dušan Jurkovič, 2009-11
rekonstrukce, 2011
zpřístupněna, Moravská
galerie v Brně

Vila Stiassny

Vystavěna v l.
1927-29, arch.
Ernst Wiesner,
interiéry arch.
Franz Wilfert,
stavebníci
Alfred a Hermi-
ne Stiassny,
zpřístupněna
2014, Národní
památkový
ústav, 2014-15
rekonstrukce,
na její parcele
sídlí Metodické
centrum
moderní
architektury

Löw-Beerova vila

Arnoldova vila

- Löw-Beerova vila: vystavěna 1903 pro Moritze Fuhrmanna, Alfred Löw-Beer ji zakoupil r. 1913, arch. Alexander Neumann, do 2012 v ní sídlil studentský domov, 2014-15 rekonstrukce, 2016 zpřístupnění, Muzeum Brněnska

- Arnoldova vila: vystavěna 1862 arch. a stavitelem Josefem Arnoldem, do 2012 mateřská škola, od 2021 probíhá rekonstrukce, Muzeum města Brna

Architekt Adolf Loos ve svém rodném městě a v jeho okolí

Práce pro Dr. Viktora Bauera:
vila v Hrušovanech u Brna,
1914, úprava záměčku na
výstavišti, 1922-24

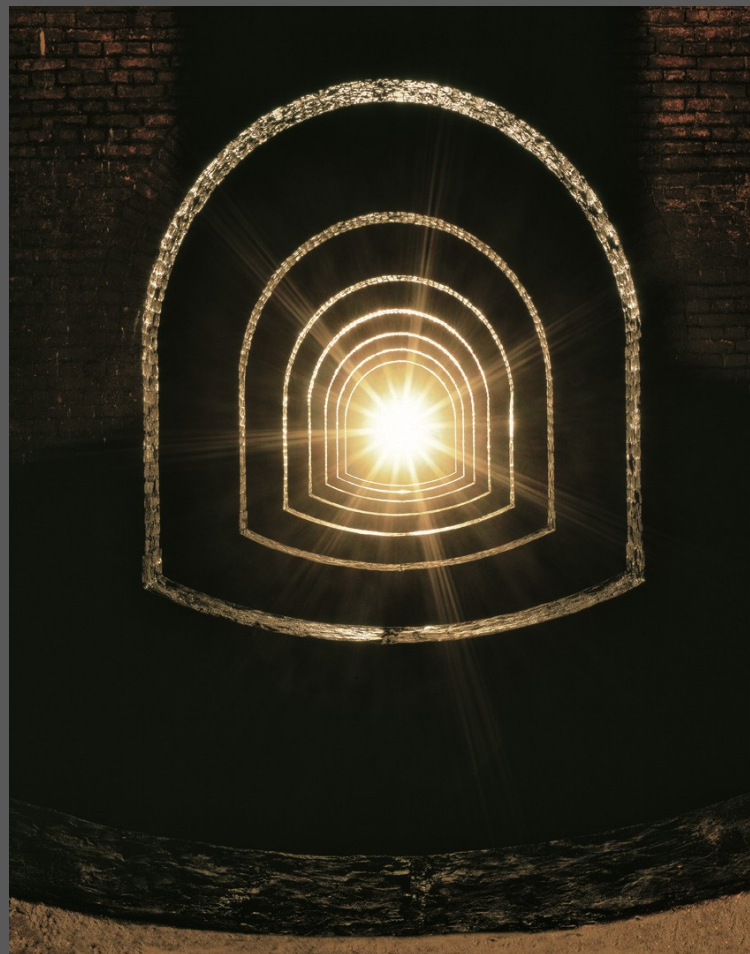

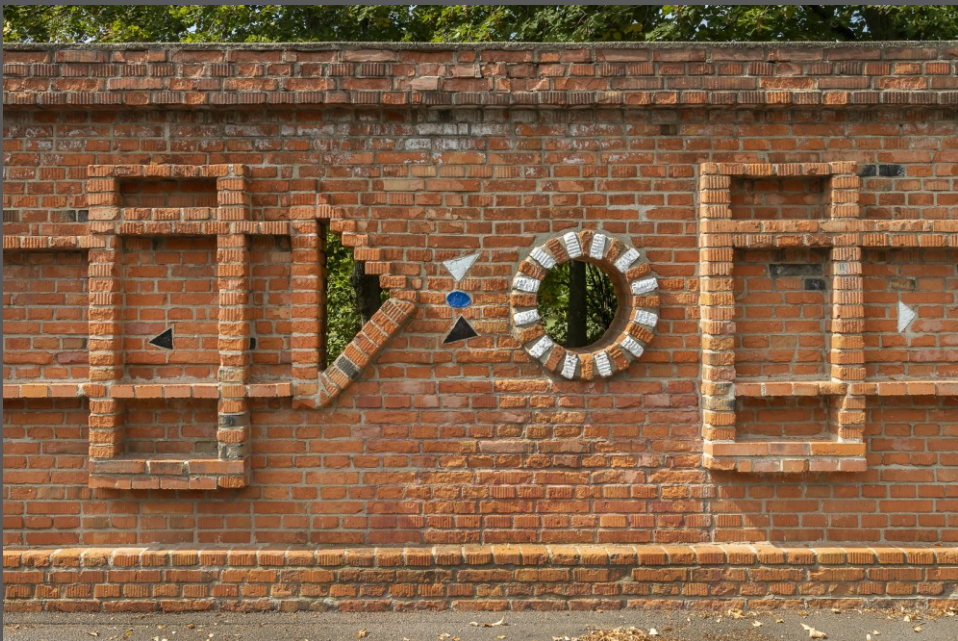

Bauerova vila v Hrušovanech u Brna, současný a původní stav
Pomník A. Loose na Janáčkově nám. z r. 2020

Zpřístupnění brněnského podzemí (TIC Brno)

- 2010 – Mincmistrovský sklep
- 2011 – Labyrint pod Zelným trhem
- 2012 – Kostnice u sv. Jakuba
- 2016 – Kryt 10-Z pod Špilberkem
- 2020 – Vodojemy na Žlutém kopci (foto Libor Teplý, viz jeho knihu *Brno neviděné*, Brno 2016)

Výtvarná díla na sídlištích

- Dekorativní stěna Šrámkova, Lesná, Bohumír Matal, 60. léta
- Sousoší Medvědi/Spojení, Vaculíkova ul., Lesná, František Šenk, 1969
- Pět segmentů kruhu, Labská ul., Starý Lískovec, Dalibor Chatrný, 1982

<https://socharske.brno.cz/mapa/>

Výhled do budoucna

- Posilování trendu uplatnění výtvarných děl v městském veřejném prostoru (např. Městská galerie pod širým nebem na Cejlu a v okolí)
- Problematický přístup k industriálnímu dědictví (zvláště textilního průmyslu): téměř úplná likvidace Vlněny, totéž čeká Mosilanu?
- Ztráta historické architektury podmíněná tlakem developerů a chybnými zápisy památek v letech 1988 a 1989, nedávno došlo k masivnímu „odpamátnění“, dílčím řešením bude městská památková zóna
- Z nových zpřístupnění: Rezidence Café Kaprál (Údolní 17, otevřena 2022, zamýšlena pro rezidenční pobyty literátů, *foto*), kino/divadlo na výstavišti (arch. Emil Králík), Arnoldova vila
- Záměr výstavby Moravského židovského muzea, univerzitní galerie...
- Další zpřístupňování podzemí

